

kan være til nytte for leger og andre som har behov for å forstå hovedprinsipper, men den gir ikke tilstrekkelig bakgrunn for sakkyndige, de må sette seg grundigere inn i fagfeltet.

Forfatteren lykkes godt i sin målsetting, ved at hun i de fire delene og 17 kapitlene gir en grei oversikt over rammene for rettspsykiatrisk arbeid, straffe- og sivil rettspsykiatri, samt sivile tvangshjemler og dom til tvunget psykisk helsevern.

Boken bærer delvis preg av å være en innføring i relevant lovverk og delvis en drøfting av hvordan lovtekster bør forstås. Forfatter tilkjenner dessuten egne synspunkter på aktuell rettspsykiatrisk praksis, og hun kan også påpeke paradokser i ny helselovgivning.

Anmelder finner at man med fordel kunne markert et skarpere skille mellom disse feltene. Nyanser er her ikke uten betydning, som når forfatter på side 110 bemerker at helsepersonelloven § 7 «sier at øyeblikkelig hjelp kan gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, for eksempel ved bevisstløshet, eller ikke vil samtykke ved manglende sykdomsforståelse». Lovtekst lyder i original: «Med de begrensninger som følger av pasientrettighetsloven § 4-9, skal (min kursivering) nødvendig helsehjelp gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, og selv om pasienten motsetter seg helsehjelpen.»

Som forventet av en introduksjonsbok er referanser begrenset til et minimum, og da i form av fotnoter. Tidvis gis opplysninger der en kildehenvisning ville vært ønskelig, som når det heter at «det er i underkant av 40 personer som har sittet inne i mer enn fem år» (side 41), eller når forfatter slår fast at innsiktsorientert behandling har negativ effekt hos mer psykopatiske lovbrøyttere (side 118).

Teksten har ikke et stilistisk preg, men er basert på nøktern sakprosa. Det kan likevel bemerkes at setningsoppbygningen noen ganger kunne vært gjort enklere og mer pregnant (som når det på side 51 overflødig (pleonastisk) refereres til «klinisk arbeidende psykiatere og psykologer som arbeider klinisk»).

Dette er likevel minimale innvendinger. Alt i alt kan anmelder anbefale en bok som på 145 sider er det den gir seg ut for: Rettspsykiatri – en introduksjon.

Arne Thorvik

Psykiatrisk fylkesavdeling
Psykiatrien i Vestfold
Tønsberg

Personvern på dansk

Blume P, Herrmann JR.

Ret, privatliv og teknologi

2. utg. 272 s. København: DJØF Forlagene, 2010.

Pris DKK 400

ISBN 978-87-574-2145-3

Privatliv og personvern er hete temaer i norsk helsepolitisk debatt om dagen. Spørsmålet om sykdomsregistrene våre bør være personidentifiserbare eller pseudonymiserte, er blitt et rikspolitisk tema, hvor nettopp personvernet blir debattert. Da er det interessant å lese denne boken fra Danmark – ikke minst fordi «Danmark er et af de landene i Europa hvor det bedrives mest registerforskning», ifølge forfatterne.

Boken kan forstås dels som en lærebok i forholdet mellom beskyttelse av privatlivet og teknologi, og dels som en generell, kritisk gjennomgang av truslene og utfordringene som teknologien representerer mot personvernet og privatlivet. Kapitlene er bygd opp tematisk under spennende titler som «Det sporbare menneske», «Det offentliggjorte menneske», «Det overvåkelige menneske» og «Det biologiske menneske». Både Facebook og YouTube får sin plass i drøftingene omkring personvernets kår i dag, i tillegg altså til helseregistre, biobanker, fosterdiagnostikk med mer.

Forfatterens styrke er deres evne til å gjenkjenne og identifisere prinsipielle personvernsspørsmål i møte med en rekke ulike teknologier og praksiser. I tillegg har forfatterne et spennende pedagogisk prosjekt hvor lovene forklares og lovens intensjon utdypes, slik at man som leser får øye på hvordan en lovbestemmelse eksempelvis er ment å virke personverns- eller integritetsfremmende.

Likevel kan det innimellom bli for mye av det gode. De av oss med en primær interesse for etikk, savner av og til den krasse motforestillingen og den fordomsfrie drøftingen. Eksempelvis forklares forbudet mot bruk av genetiske opplysninger i forsikringssammenheng som en logisk følge av Bioetikkonvensjonens forbud mot genetisk diskriminering. I dag er situasjonen i Norge at en person med dårlig rygg kan oppleve problemer med å få tegne livsforsikring. En person med et dårlig resultat på gentest for Huntingtons sykdom, derimot, kan i prinsippet med loven i hånd tegne livsforsikring. Det er ikke opplagt at dette er uproblematisk. En litt mer utfordrende holdning til lovverket og begrunnelsene for lovbestemmelsene kunne gjort teksten mer spennende.

For en norsk leser er svakheten at den er forankret i dansk juss. Selv om likhetstrekkene mellom danske og norske lover på dette feltet nok er stor, så er det liten tvil om at det hadde vært mer relevant for norske lesere å ta utgangspunkt i den norske juridiske hverdagen. Har man imidlertid en tilleggsambisjon om å lære noe av dansk juridisk praksis, kan boken med fordel anbefales.

Berge Solberg
Institutt for samfunnsmedisin
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Berge Solberg

Institutt for samfunnsmedisin

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Godt om allergi og astma

Hedlin G, Larsson K, red.

Allergi och astma

480 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009.

Pris SEK 572

ISBN 978-91-44-02996-2

Astma og allergi er utbredte tilstander som de fleste klinikere vil møte i sitt arbeid, både i allmennpraksis, pediatri, øre-nese-hals-sykdommer, øye-medisin, dermatologi, lungemedisin, arbeidsmedisin og allergologi. *Allergi*

och *astma* er i så måte en ambisiøs bok. Den henvender seg både til medisinstudenter og spesialistkandidater innen de ovennevnte fag, med mål om å tilføre ny og oppdatert kunnskap på flere forskjellige nivåer og fra ulike perspektiver. Imponerende nok synes jeg forfatterne i stor grad lykkes med dette. De 27 kapitlene er relativt korte, etterfulgt av appendikser med bilder/illustrasjoner, anvendbare spørreskjemaer/undersøkelsesskjemaer, oversikt over allergener tilgjengelig for analyser, referanseverdier for lungefunksjonsmålinger og ekshalerte NO-verdier, i tillegg til et godt oppslagsregister.

Innledningsvis diskuterer man definisjoner og epidemiologiske trender ved astma og allergi de siste årene. Deretter vises det til oppdatert forskning med hensyn til allergisk patofysiologi, basal immunologi, cellebiologi og allergenbiologi, samt forholdet mellom arv og genetik i utvikling av allergiske tilstander. Videre følger flere kapitler som omhandler både innendørs og utendørs miljøfaktorer og betydningen av eksponering i forhold til sykdomsutvikling i forskjellige faser av livet. Dette etterfølges av praktiske og detaljerte kapitler om forskjellige undersøkelsesmetoder, utfordringer ved klinisk

diagnostikk og differensialdiagnoser hos barn og voksne som presenterer allergiske symptomer fra luftveier, hud, øye, nese og/eller mage-tarm-systemet. Når det gjelder behandling, presenteres både standardregimene og nyere immunmodulerende medikamenter. Avslutningsvis diskuterer man astma og allergi i lys av arbeidsmedisin og yrkesveiledning.

Her har altså forfatterne lyktes med å gå i dybden, samtidig som de beholder bredden i astma- og allergifeltet. Teksten er lettlest og ofte supplert med forklarende figurer og tabeller. Studiene gjenspeiler nordiske forhold, og forfatterne drøfter vanlige og mer sjeldne kliniske tilstander. Selv om boken nok i første omgang er rettet mot studenter eller blivende spesialister, tror jeg den også kan være til glede for mange som allerede er godt etablert i faget.

Monica C. Munthe-Kaas

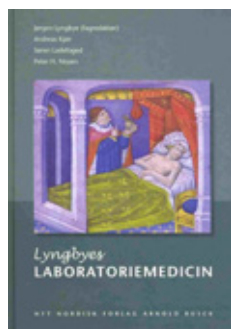
Barnesenteret
Kvinne- og barnklinikken
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Dansk bok i laboratoriemedisin

Lyngbye J, Kjær A, Ladefoged SA et al, red

Lyngbyes laboratoriemedicin

2. utg. 739 s, tab, ill. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2010. Pris DKK 699
ISBN 978-87-17-04044-1

Dette er andre utgave av et oppslagsverk beregnet på medisinsk personale som tolker laboratorieresultater. Vekten er lagt på klinikk og i mindre grad på teknisk-kjemiske aspekter ved analysering. Særlig leger, bioingeniører og

studenter vil ha nytte av denne boken.

Etter en kort historisk oversikt kommer et kapittel på ca. 500 sider med en alfabetisk oversikt over komponenter som analyseres i forskjellige kroppsvæsker.

Deretter følger kapitler om nukleærmedisin, klinisk fysiologi og molekylærmedisin. Referanselisten er på 95 sider, med referanser også fra 2009.

Det er Lyngbye som er hoved- og eneforfatter for den mest vesentlige delen på 500 sider. Fordelen ved å ha én forfatter er at gjentakelser unngås. Ulempen er at det kan være vanskelig for én person å ha egen erfaring med alle disse komponentenes betydning i klinikken.

Hver komponent beskrives i et ryddig

system om hvilken bruk man har av komponenten, pasientforberedelser, prøvetaking, referanseintervaller, biologisk variasjon, tolkning og komponentens biokjemi/fysiologi. Dette er gjort på en meget omfattende og grundig måte.

Under biologisk variasjon savner man mer konkrete opplysninger om denne variasjonen i form av variasjonskoeffisienter. Sammen med analytisk variasjon kunne dette si noe om en komponents forandringer hos samme pasient er av praktisk betydning.

Kapitlet om nukleærmedisin er en skjematisk oppsummering av dette fagfeltet. Et bedre alternativ på norsk er Rootwelts *Nukleærmedisin*, selv om den nå er fem år gammel (1).

Kapitlet om klinisk fysiologi er på fire sider og kunne med hell ha vært utelatt.

Kapitlet om molekylærmedisin er en innføring i moderne metoder basert på DNA- og RNA-isolering, illustrert ved en alfabetisk liste over sykdommer hvor disse analysene kan være aktuelle.

Referansene er litt uryddige. De finnes hovedsakelig i et eget kapittel, men også som fotnoter og direkte i teksten, ofte uten å være med i hovedlisten. Referansene er ordnet etter den komponenten de refererer til, men de kunne like gjerne ha vært plassert etter vedkommende komponent i hovedkapitlet.

På norsk finnes i ny utgave *Brukerhåndbok i medisinsk biokjemi* (2), som også har en nettutgave som oppdateres regelmessig. Et svensk alternativ er *Laurells Klinisk kemi*, som kommer i ny utgave høsten 2010. Et engelsk alternativ er *Tietz textbook of clinical chemistry and molecular diagnostics* (3).

Ett eller flere av disse alternativer er et bedre valg enn den foreliggende bok, fordi de med sine mange medforfattere sikrer en mer personlig erfaring med de komponentene som beskrives.

Per Kr. Lund

Oslo

Litteratur

1. Aas M. Oppdatert om nukleærmedisin. Anmeldelse av: Rootwelt K. Nukleærmedisin. Tidsskr Norske Lægeforen 2006; 126: 1230.
2. Urdal P, Brun A, Åsberg A, red. Brukerhåndbok i medisinsk biokjemi. 4. utg. Haugesund: Akademisk fagforlag, 2009.
3. Burtis CA, Ashwood ER, Bruns DE, red. Tietz textbook of clinical chemistry and molecular diagnostics. 4. utg. Philadelphia PA: Elsevier Saunders, 2006.

Oppdatert kunnskap om arbeidsrettet rehabilitering

Westerhäll LV, Bergroth A, Ekholm J, red.

Rehabiliteringsvitenskap

Rehabilitering till arbetslivet i ett flerdisciplinärt perspektiv. 2. utg. 248 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009. Pris SEK 301
ISBN 978-91-44-05264-9

Boken er en ny utgivelse med de samme svenske forfatterne fra forskernettverket «Centrum for rehabiliteringsforskning», som sto for første utgivelse i 2006 (1). Den er rettet mot områder som rehabiliteringsvitenskap, personell og arbeidslivsspørsmål,

sosial og medisinsk jus, sosialarbeid, sosiologi og sosialmedisin. Formen er lærebokaktig, og det svenske velferdssystemet blir beskrevet på en måte som gjør teksten egnet som dokumentasjonsbase for ulike aktører innen de forskjellige feltene i arbeidsrettet rehabilitering.

Siden første bokutgivelse er dette fagområdet blitt enda mer aktualisert gjennom økt politisk fokusering, noe som igjen har ført til større behov for forståelse for sammenhengen mellom arbeidsevne, helse og arbeidskrav. Det vil da være nyttig å se dette i lys av WHOs definisjon av helse i ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health). Det har kommet frem nye forskningsresultater når det gjelder effekten på sykmeldingsdager i forhold til organiserte, koordinerte prosesser fra de ulike etatene. I den forbindelse vises det til NAV-reformen som nettopp hadde til hensikt å forbedre samarbeidet mellom trygdeetat, arbeidsformidling og sosialtjeneste.

Noen kapitler er skrevet i en litt tung stil, med enkelte svenske ord som kan være vanskelig å forstå, men bruken av eksempler gjør det lettere å få med seg poengene. Det er brukt noen klargjørende, oppdaterte figurer og tabeller, men kanskje kunne boken vært bedre som oppslagsbok dersom man hadde brukt figurer for å illustrere de ulike aktørenes rolle. Jeg savner også norske og danske referanser.

Det blir vist til at arbeidsrettet rehabilitering i form av planmessige, koordinerte tiltak med pasienten som aktiv deltaker, kan gi betydelige økonomiske innsparinger på samfunnsnivå, og også at slike tiltak kan være besparende i forhold til forbruk av helsetjenester.

Selv om forfatterne henvender seg til det svenske markedet, er boken nyttig for oss